

[Tastesen]

som er villig til at indtræde som midlertidigt medlem.

Jeg må her tilføje, at såfremt hr. Erling Dinesens orlov ophører før fru Ritt Bjerregaards, vil hr. Niels V. Andersen, der er den bedst berettigede stedfortræder, være berettiget til at fortsætte som midlertidigt medlem under resten af fru Ritt Bjerregaards orlov i stedet for hr. Duerlund Hansen.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling.

I. Som midlertidige medlemmer af folketinget fra og med i dag, den 5. december 1978, godkendes:

1. Fhv. minister Tove Nielsen.
2. Viceskoleinspektør Niels V. Andersen.
3. Afdelingsleder Hans Carl Nielsen.
4. Magister Klaus Ebbesen.

II. Som midlertidige medlemmer af folketinget fra og med i morgen, den 6. december 1978, godkendes:

5. Politiassistent Egebjærg Andersen.
6. Maskinarbejder Erik Duerlund Hansen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 140 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Arbejdsformidlingens opbygning og dagpengeydelsens varighed for medlemmer under 60 år).

(Lovforslag nr. L 80. Fremsat 16/11 78. Første behandling 21/11 78. Betænkning 29/11 78).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiet stemmer ja til det stillede ændringsforslag. Det er jo aldeles meningsløst, når regeringen i det lovforslag, som man fra venstres og socialdemokratiets side gerne vil have dette ting til at vedtage, har sagt, at de, der er fyldt 60 år, skal være pariaer, de kan ikke komme ind under de samme regler som dem, der er under 60 år.

Men det er jo ikke tilfældigt, at regeringen ønsker disse urimeligheder over for de mennesker, der er fyldt 60 år. Det har været et led i de sidste måneders politik i arbejdsmarkedsforhold fra regeringspartierne side, at man har vist en kynisk menneskeforagt over for alle, som overhovedet har opnået 60 års alderen, idet man ikke vil hjælpe dem på nogen som helst måde. Vi ved godt, hvad baggrunden er. Det er simpelt hen ren og skær forfængelighed hos arbejdsministeren og hans folk, man vil have tingene til at udvikle sig på en sådan måde, at man kan putte lidt kosmetik på arbejdsløshedsstatistikkerne og sige: vi har ikke så mange arbejdsløse mere her i landet. Det opnår man ved at lade de mennesker, der er fyldt 60 år, gå over til enten at hæve bistand på det sociale bistandskontor eller at benytte den skrækelige efterlønsordning, som arbejdsløsheds-kasserne fik igennem her for en lille måneds tid siden i folketinget som vederlag for deres bidrag til socialdemokratiet.

Det er væsentligt, at vi fra oppositionens side får understreget, at denne diskriminering af folk, der er fyldt 60 år, kan det ikke være rimeligt at fortsætte med. Der er masser af både 60-årige, 61-årige, 62-årige og 63-årige og også endnu ældre mennesker, som lægger betydelig vægt på at kunne få lov til at forblive på lige fod med andre.

Når man med dette nålestik i det forslag, vi her har til behandling, eventuelt får dem jaget over på efterlønnen, så er de fanget i en fælde, for man har jo indrettet efterlønsordningen således, at den, der først én gang er gået i arbejdsministerens ålruise, faktisk ikke

[Glistrup]

på nogen som helst måde kan slippe ud af inden igen.

Man kan selvfølgelig godt forstå, hvorfor regeringen fører denne hårde kurs over for de ældre medborgere, men man kan bestemt ikke undskylde regeringen. Grunden til regeringens holdning er så ganske åbenbart den desperate situation, man er kommet i inden for socialdemokratiet, efter at man for snart 4 år siden overtog regeringsmagten med bulder og brag og slog i bordet og sagde: vi kan ikke affinde os med arbejdsløshedstal af den størrelse, de er kommet op på nu. Det var økonomiministeren, der sagde det, det var statsministeren, der sagde det, det var mange andre ministre, der sagde det. Det er faktisk således, fastslog man dengang, at det kun er en viljesag fra folketingets side at afskaffe arbejdsløsheden. Det havde man så evigt ret i, men man havde altså ikke viljen til at gøre det. Den arbejdsløshed, som regeringen fandt utålelig i februar 1975, modsvarede et års gennemsnit på ca. 80.000 arbejdsløse. I dag, snart 4 år efter, er tallet blevet 180.000 med fortsat stigende tendens. Der er intet at sige til, at det er noget, som føles ubehageligt for de socialdemokrater, som endnu har en samvittighed tilbage i deres liv, de socialdemokrater, som virkelig mener noget alvorligt med at afskaffe arbejdsløshedens forbandelser.

Men vil man målet, må man også ville midlet, og det er her, det altså har knebet for vort store regeringsparti, for man har jo ikke turdet sætte ind på de punkter, som selvfølgelig er altafgørende for at få arbejdsløsheden udryddet. Det altafgørende for at få arbejdsløsheden udryddet, sådan at man også kan give anstændige vilkår til den del af befolkningen, som er fyldt 60 år, ja, det er selvfølgelig, at man sørger for, at dansk erhvervsliv får den fornødne konkurrenceevne. Det er at vedtage fremskridtspartiets lettelser i beskatningen på 20,8 mia kr. for 1979, således at vi kan opnå, at produktionen i Danmark ikke tynges ned af, at den forlods skal udrede disse enormt store skatter og afgifter. Det er ved at indrette også arbejdsformidlingsområdet, arbejdsløshedsunderstøttelsesområdet på en måde, som ser sandheden i øjnene, således som sandheden er anno 1978, og som den – hvis vi ikke sadler om – i endnu ulykkeligere grad bliver det anno 1979.

Det hjælper ikke spor som foreslået fra regeringens side i det forslag, vi her har til behandling, at man får nogle flere topchefer inden for den håbløse, bureaukratiske arbejdsformidling – regionalchefer kalder man det. Det gøres heller ikke ved at lave moratorieordninger i forbindelse med fristbestemmelser. Det gøres ved, at det bliver tilløkkende og rigtigt at komme til at arbejde og bestille noget igen her i Danmark.

Dette forslag fra arbejdsministerens side ligger fuldstændig på linje med alle de andre forslag, arbejdsministeren efter sin udnævnelse har præsenteret for dette folketing. Det bidrager kun til at gøre den reelle arbejdsløshed værre og værre hele tiden, uanset hvordan man fra ministerens side både med dette og med tidligere forslag vil sminke statistik-tallene.

Fremskridtspartiet vil heroverfor gøre dansk erhvervsliv konkurrencedygtigt, så at man kan opsuge de 180.000, der i øjeblikket efter arbejdsdirektoratets oplysninger står og tripper for at få lov til at komme ud i beskæftigelse, sørge for, at de pågældende kan blive beskæftiget med noget, som fortrinsvis medvirker til at forbedre vor betalingsbalancesituation. For vor betalingsbalancesituation klares jo ikke ved, at vi gældsætter os for 7,5 mia kr. eller 10 mia kr. om året, men ved, at vi får udført nogle hundrede millioner flere arbejdstimer her i landet, sådan at vi kan producere i et omfang, som svarer til vores levestandard, som svarer til forbruget.

Det er derigennem, man løser problemet med arbejdsløsheden, samtidig med at man løser betalingsbalanceproblemet. Med det foreliggende forslag og sin politik i øvrigt forsøger arbejdsministeren blot at tage nogle skridt, men går de i den rigtige retning, så skaber han vanskeligheder for kollegaen finansministeren, der efter nogen tid må komme og sige: nu går det ikke med det, man laver i arbejdsministeriet, med de udsving, det giver for valutaforholdene i relation til betalingsbalancen.

Men selvfølgelig er det ikke nok, at man sørger for, at alle kan komme i arbejde, og at der ikke gøres forskel, således at de, der er fyldt 60 år, behandles dårligere end dem, der er under 60 år. Det skal også være således, at det virkelig er tilløkkende at komme i arbejde, og det må betyde, at der skal være en større forskel, en væsentligt større forskel

[Glistrup]

end nu på, hvad man får ud af at arbejde, og hvad man får, når man går arbejdsløs. Også det har fremskridtspartiet taget hensyn til i de ændringsforslag til finanslovsforslaget, som vi fremsætter her til behandling midt i måneden, idet vi ud af de 10 mia kr., som arbejdsministeren har søgt om at få til arbejdsløshedsunderstøttelse i det kommende år, skærer ned med de 7,3 mia kr.; så må han klare sig med de resterende 2,7 mia kr. Det kan han også, hvis han vel at mærke var en arbejdsminister og ikke, hvad han har udviklet sig til, en arbejdsløshedsminister.

Holm (V):

Vi fik så atter en tale fra fremskridtspartiet om, hvad man ikke vil. Med hensyn til, hvad man vil, fik vi kun den sædvanlige snak om skatteenedsættelser og alle disse umådelig mange ændringsforslag til finanslovsforslaget.

Forhandlingen her er en andenbehandling og drejer sig bl. a. om en stillingtagen til ændringsforslag. Fremskridtspartiet indstiller dette lovforslag til forkastelse uden at stille ændringsforslag, og konsekvensen af denne holdning er, at man foretrækker, at der sker en centralisering af arbejdsformidlingen i stedet for den foreslåede ordning, der oprettholder den mere decentrale opbygning med i det store og hele mere end ét kontor i hvert amt – med de fordele, det giver med hensyn til hurtige afgørelser uden bureaukratisk sagsbehandling, som en centraliseret opbygning nødvendigvis vil medføre, og med de fordele, som denne opbygning giver bl. a. i form af lokalkendskab til de virksomheder, der søger arbejdskraft.

Fremskridtspartiet vender sig endvidere imod den midlertidige forlængelse af moratorieordningen. Konsekvensen af dette standpunkt er, at man ønsker, at alle de personer, der har sagt ja til at gå ind i jobtilbudsordningen, skal have et sådant job anvist pr. 1. januar 1979. Det betyder, at i det omfang der ikke er tilbud fra erhvervslivet, skal disse mennesker anvises job i den offentlige sektor.

Med den midlertidige forlængelse af moratorieordningen gives der mulighed for en smidig indkøring af jobtilbudsordningen, hvorved der opnås den størst mulige erhvervsfrekvens i jobtilbuddene. Bygge- og anlægsarbejder ligger på et lavt niveau i før-

ste kvartal, det er ingen særlig stor nyhed, og alene på denne baggrund vil der være anledning til at gennemføre denne midlertidige forlængelse af moratorieordningen, men også det forhold, at specielt de større virksomheder kan behøve mere tid til at forberede jobtilbuddene, gør, at det er en fornuftig ordning.

Det, fremskridtspartiet altså vil i den konkrete sag, er en centralisering af arbejdsformidlingen og en offentlig ansættelse fremfor en erhvervsmæssig ansættelse af langtidsledige.

Jeg skal oplyse, at vi stemmer imod det stillede ændringsforslag fra SF, retsforbundet og VS.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg må sige – da jeg har hørt, at der bliver delt afstemning om lovforslaget – at vi vil stemme imod den foreslåede ændring af arbejdsformidlingen. Der blev sagt her, at det var en centralisering, man ville forhindre; meningen er også at give det indtryk, at arbejdsformidlingskontorerne har mulighed for at løse de opgaver. Under førstebehandlingen pegede jeg på en lang række områder, hvor arbejdsformidlingen netop har vist, at den ikke kan løse de opgaver.

Når jeg tager ordet, er det for endnu en gang at prøve på at overbevise socialdemokraterne om, at det er nødvendigt at sætte den grænse. Vi har ikke fået en eneste saglig begrundelse – heller ikke nu fra ordføreren for venstre, som vel taler på både venstres og socialdemokratiets vegne – for, hvorfor man har den grænse på de 60 år. Vi har fået meddelelse om, at udgiften ved at slette grænsen på de 60 år, altså hæve moratorieordningen til at løbe også for dem over 60 år, er 35 mill. kr. Hvis man er klar over den utryghed og de vanskeligheder, man skaber for de mennesker, så er de 35 mill. kr. kun en klat-skillig, som man kunne gøre godt med her.

Jeg understreger, at det, man gør, er at tvinge mennesker, som har været sorteret fra imellem 2 1/2 og 4 år, til her pr. 1. januar at tage en efterlønsordning, som de måske ikke er interesserede i. Talen om, at man giver ret til jobtilbud, har jeg tidligere været inde på. Det materiale, vi har fået i udvalget, understreger jo, at det ikke har været rigtigt, hvad der er blevet sagt af ministeren tidligere om,

[Jørgen Jensen]

at der var jobtilbud nok, og at de over 60 år også kunne få dem.

Vi vil stemme for det stillede ændringsforslag. Vi gav allerede ved første behandling udtryk for, at hvis ikke det blev stillet i betænkningen, ville vi stille det uden for betænkningen.

Da der åbenbart ikke er en ordfører fra socialdemokratiet, vil jeg godt spørge fru Inge Fischer Møller: er regeringens holdning i overensstemmelse med det, som er ønsket fra fagbevægelsen? Er den i overensstemmelse med det, som vi ved man ønsker ude på arbejdsformidlingskontorerne? Jeg vil godt høre en begrundelse for, hvorfor man ikke vil gå med til at ændre lovforslaget. Jeg vil gerne have bare én saglig begrundelse for, hvorfor man ikke vil gå med til at støtte forslaget om at ophæve den 60 års grænse.

Honoré (KrF):

Dette lovforslag diskriminerer arbejdsløse over 60 år. De skal ikke have samme rettigheder som andre til at bevare deres dagpenge, og begrundelsen er, at de jo bare kan gå på efterløn. Her har vi altså en konsekvens af det højt berømmede forslag og nu lov om efterløn: en uhyggelig diskriminering af ældre langtidsledige, der bliver en slags andenklassens borgere på arbejdsmarkedet. Derfor vil kristeligt folkeparti stemme for det ændringsforslag, der er fremsat af socialistisk folkeparti, retsforbundet og VS, så også langtidsledige over 60 år kan nyde godt af forlængelsen af moratorieordningen.

Kurt Hansen (VS):

Som jeg sagde ved førstebehandlingen, indeholder første del af dette forslag en klar styrkelse af arbejdsformidlingen, og man lægger klart op til en yderligere styrkelse af arbejdsmarkedsnævnene. Det er begge dele ting, som VS er modstander af, og det fører til, at vi må stemme imod lovforslaget som sådant.

Vi har hele tiden sagt, at den måde, hvorpå man må gå ind i problemerne omkring anvisning af arbejdskraft, må være, at man fører anvisning og kontrol tilbage til fagbevægelsen. Vi mener, at den styrkelse af arbejdsmarkedsnævnene, der er lagt op til, er en udvikling, der peger i klar korporativistisk retning. Jeg mener også, man får et glimren-

de indtryk af dette, når man læser de besvarelser, som er kommet til arbejdsmarkedsudvalget.

Det ændringsforslag, som VS har stillet sammen med en række andre partier, hvad betyder det i realiteten? Det betyder i realiteten, at man hindrer en yderligere diskriminering af de ældre langtidsarbejdsløse. Vi så i forbindelse med efterlønsordningen, hvordan man diskriminerede folk ved at gøre dagpengeperioden kortere og på andre måder, og det, som arbejdsministeren har lagt op til her, er blot en videreførelse af denne diskriminering.

Arbejdsministeren har sagt, at alle de langtidsarbejdsløse over 60 år, hvis de selv giver udtryk for ønske om det på arbejdsanvisningskontorerne, vil få tilbudt et job i henhold til den løntilskudsordning, der er blevet lavet. Det lyder mindst talt ret forrygende. Når man læser bemærkningerne til dette lovforslag, fremgår det med al ønskelig tydelighed, at årsagen til, at man ønsker en forlængelse af moratorieordningen, alene er den, at man ikke kan skaffe det tilstrækkelige antal job. Det er den helt klare begrundelse fra arbejdsministeriets side for at lave denne forlængelse af moratorieordningen. Man har end ikke skaffet 10 pct. af de job, der er nødvendige; det ligger lige deromkring.

De langtidsarbejdsløse over 60 år bliver ikke diskrimineret, siger arbejdsministeren. Hvad står der da i det cirkulære, som arbejdsministeren har udsendt til arbejdsanvisningskontorerne? Ja, der står, at man skal tage hensyn til de langtidsledige over 60 år – være særlig opmærksom på denne gruppe af langtidsledige, der tilkendegiver et ønske om at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet – når kontorerne kan fordele eventuelle overskydende jobtilbud. Fordele eventuelle overskydende jobtilbud! Ja men hvad er det for nogle overskydende jobtilbud, når man ikke engang kan skaffe en tiendedel af de jobtilbud, der er nødvendige for dem under 60 år? Det virker fuldstændig grotesk. Det, der er lagt op til med denne lovgivning, er naturligvis, at de langtidsarbejdsløse over 60 år skal ud, de skal ud på en »forsmået« efterløn, der svarer til 80 pct. af det, man kan oppebære i arbejdsløshedsdagpenge.

Hvor mange drejer det sig så om? Er det et ganske lille antal? Nej, det drejer sig om, at 6.500 langtidsarbejdsløse ikke har noget

[Kurt Hansen]

valg, ikke har nogen mulighed den 1. januar 1979. Det fremgår ganske klokkeklart – så kan hr. Hans Jørgen Jensen ryste nok så meget på hovedet – af bilag 5 til lovforslag nr. L 80, som jeg bad om at få frem i forbindelse med betænkningsafgivelsen i arbejdsmarkedsudvalget. Jeg citerer herfra:

»Mindretallets ændringsforslag vil indebære, at 6.500 langtidsarbejdsledige, der har udsigt til at miste dagpengereetten pr. januar 1979, vil kunne modtage dagpenge i yderligere tre måneder.«

Der kan ikke være nogen tvivl om det. Det er 6.500 langtidsarbejdsløse, ministeren reelt ikke giver én eneste chance, for som det er udtrykt i det cirkulære, ministeren har udsendt, kan der kun blive tale om overskydende jobtilbud i forbindelse med anvisning af arbejde til disse folk, der er over 60 år. Det er altså det rene, skinbarlige hykleri, når ministeren gentagne gange heroppefra har påpeget, at de også har en reel mulighed for at få anvist et job. Det passer simpelt hen ikke, hr. minister.

Det, der er tale om, er, at man viderefører den kyniske linje, der blev lagt i forbindelse med lovgivningen på dette felt, da man for godt et år siden stødte 1.500 langtidsarbejdsløse ud af hele systemet, selv om der var en faktisk mulighed for at redde disse folk. Nu er der også en mulighed for at redde nogle af de folk, som ikke ønsker at gå på en »forsmålet« efterløn, hvis ministeren ville være indstillet på at godtage det ændringsforslag, som VS har stillet, og som nogle andre partier har tilsluttet sig. Men det vil ministeren nok ikke.

Jeg vil godt stille spørgsmålet: mener ministeren virkelig, at der er tale om nogen reel form for frivillighed, hvad angår disse 6.500 ældre langtidsarbejdsløse, der mister retten til dagpenge pr. 1. januar 1979, når disse ældre langtidsarbejdsløse kun kan få tilbudt job i henhold til jobtilbudsordningen, når der er overskydende job på den konto?

Inge Fischer Møller (S):

Det er hr. Jørgen Jensens spørgsmål, der bringer mig herop. Det første spørgsmål lød, om det forslag, vi behandler her, også er i overensstemmelse med den holdning, fagbevægelsen har. Hertil kan jeg kun svare ja.

På det næste spørgsmål, om de over 60-årige også kan få et jobtilbud, kan jeg også kun svare bekræftende, men jeg går ud fra, det er et spørgsmål, arbejdsministeren uddyber nærmere bagefter.

Jeg synes, det er overraskende og på en måde også positivt, at hr. Jørgen Jensen viser fagbevægelsen så stor interesse, og når hr. Jørgen Jensen nu stillede mig nogle spørgsmål, kunne jeg også fristes til ligesom at skyde bolden tilbage og spørge: hvor var DKPs klare fagpolitiske holdning henne, dengang vi diskuterede efterløn, da vi diskuterede arbejdsmiljø, da vi diskuterede bedriftssundhedstjeneste, da vi diskuterede parallelanvisning, forlængelse af moratorieordning, jobtilbud? Og sådan kunne jeg blive ved.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Lad os tage det bedste først: hr. Kurt Hansens indlæg; jeg plejer at gemme det til sidst, men jeg synes, at det fortjener at blive behandlet først.

Hr. Kurt Hansen siger, at vi ikke giver de ældre på arbejdsmarkedet nogen chancer. Hr. Kurt Hansen siger, vi har en kynisk udstødningspolitik over for de ældre. Hr. Kurt Hansen taler om den »forsmædede« efterløn osv. Men hvad er realiteten?

Regeringen har lagt op til i forhold til de ældre for det første en moratorieordning, der sikrede, at de ikke mistede deres dagpengereet i 1978. For det andet en efterlønsordning, som af det store flertal af befolkningen – jeg indrømmer blankt: ikke i venstresocialisternes rækker – bliver betragtet som et virkeligt gode. Endelig for det tredje har vi indbygget i selve jobtilbudsplanen en mulighed for, at den statslige genoptræning, der er tale om, herunder også støtten til genoptræning, kan iværksættes for dem over 60 år, kombineret med alle de øvrige arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, vi har truffet.

Jeg ved godt, at hr. Kurt Hansen har stemt imod eller undladt at stemme til samtlige disse forbedringer. Men når hr. Kurt Hansen taler om valgfrihed, synes jeg, hr. Kurt Hansen og andre skulle understrege, hvad venstresocialisterne, kommunistene og andre, som i dag kritiserer, stiller op som valgfrihed for de ældre over 60 år. Hvad er det, man har foreslået dem? Har man foreslået dem beskæftigelse? Har man foreslået dem efter-

[Arbejdsministeren]

løn? Nej, det, man har foreslået dem, er, at de kan blive ved med at være arbejdsløse, altså en blot og bar ophævelse af 26 ugers reglen. Hvis der er meget reelt valg for dem over 60 år i det, vil jeg gerne høre nærmere om det. Tror man, at mennesker, som måske er 64, 65 eller 66 år, kommer i gang igen på arbejdsmarkedet, blot fordi man forlænger 26 ugers reglen eller helt ophæver den?

Jeg tror også, det er værd at understrege i forhold til hr. Kurt Hansens indlæg, at hr. Kurt Hansen, da vi i sommer vedtog den jobtilbudsplan, som hr. Kurt Hansen nu mener skal yderligere forbedres, selvfølgelig stemte imod, som han har stemt imod alle de konkrete forslag, der har været stillet om forbedringer for arbejdende mennesker i dette land.

Men der er ét specielt forhold i forbindelse med jobtilbudsordningen, som jeg gerne vil understrege, og det er, at de godt 1.000 mennesker, som havde mistet deres dagpenget, inden jobtilbudsplanen trådte i kraft, er omfattet af jobtilbudsplanen, og det synes jeg hr. Kurt Hansen også skulle sige, når han kritiserer regeringens politik på dette område.

Hvad angår hr. Kurt Hansens bemærkninger vedrørende arbejdsmarkedsnævnene, synes jeg, det er lidt fantastisk, at man nu vil kritisere arbejdsmarkedsnævnene, det samarbejde, der foregår lokalt mellem kommuner, amter, de faglige organisationer og virksomhederne om at få en mere effektiv arbejdsmarkedspolitik. Dette, at vi nu foreslår, at disse organers indflydelse skal styrkes på krav bl. a. fremsat af en næsten enig fagbevægelse, skal altså også bruges som et argument for at betegne den politik, som her lægges frem, som lønmodtagerfjendsk, kynisk osv.

Endelig taler hr. Kurt Hansen om den »forsmåede« efterlønsordning. Ved en »forsmået« efterlønsordning forstår jeg en, som folk ikke vil gå på. Mit indtryk fra de mange møder, jeg har haft, er, at der er en meget stor interesse for efterlønsforslaget, og jeg kan sige, at Observa i Jyllands-Posten – og det er også en bemærkning til hr. Glistrup – lavede en undersøgelse om befolkningens holdning til den nu vedtagne efterlønsordning, som viser, hvor lidt forbindelse fremskridtspartiet, venstresocialisterne, kommunisterne og de andre yderliggående partier har

med det danske folk, for 80 pct. af de adspurgte i denne store Observaundersøgelse var positivt indstillet over for efterlønsordningen, 10 pct. havde ingen holdning, og 10 pct. havde den samme negative indstilling, som hr. Kurt Hansen, hr. Jørgen Jensen og hr. Glistrup havde til efterlønsforslaget.

Over for hr. Jørgen Jensen kan jeg gentage, hvad jeg tidligere har sagt, nemlig at de over 60-årige, som ønsker at komme ind under genoptræningen, er omfattet af det statslige genoptræningsprogram. Vi har pålagt vores arbejdsformidling at tage et særligt hensyn til dem, og det er mit indtryk fra diskussioner, at det ikke særlig store antal vil kunne blive klaret gennem disse foranstaltninger.

Så forstod jeg på hr. Glistrup, at fremskridtspartiet ville stemme ja til SFs, VS' og retsforbundets ændringsforslag. Men hr. Glistrup glemte at understrege, at da selve moratorieordningen var til afstemning, gik fremskridtspartiet imod, og da spørgsmålet om jobtilbudsplanen var til afstemning, stemte fremskridtspartiet imod. Nu vil man altså stemme ja til et ændringsforslag, men alligevel, selv om dette ændringsforslag skulle blive vedtaget, stemme imod selve lovforslaget. Der er hverken hoved eller hale på den politik, som fremskridtspartiet her har indtaget.

Hr. Glistrup brugte det udtryk, at vi vil jage folk over på efterløn. Det er bestemt ikke mit indtryk, at de over 60-årige opfatter det som en trussel, at der nu er indført en efterlønsordning. Tværtimod er der masser af nedslidte mennesker i dette samfund, som er dybt taknemlige for, at vi nu, på trods af fremskridtspartiet, har fået vedtaget en efterlønsordning.

Hvis jeg skulle udtrykke anerkendelse af ét synspunkt fra hr. Glistrups side, måtte det være dette, at hr. Glistrup nu taler om, at 180.000 arbejdsløse tripper for at få et job – jeg tror, det er næsten ordret citeret. Men når man hører hr. Lawaetz og andre ordførere fra fremskridtspartiet udtale sig, får man indtryk af, at der overhovedet ikke er arbejdsløse i vores land, at det, der i realiteten er tale om, er 40.000 eller 50.000 kvinder, der ikke gider bestille noget, at virksomhederne ikke kan få den arbejdskraft, de har brug for, osv., og at folk misbruger dagpengesystemet, altså at der ingen reel ledighed er. Jeg må

[Arbejdsministeren]

indrømme, at jeg er langt mere tilfreds med hr. Glistrups udlægning af situationen. Jeg tror, der er mere end 150.000 mennesker i dette land, der er uden arbejde, og som ønsker at komme i beskæftigelse igen. Lad mig håbe, at det må blive fremskridtspartiets almindelige holdning i stedet for den mistænkeliggørelse af de arbejdsløse, som vi normalt bliver præsenteret for.

Må jeg endelig sige, at jeg er glad for, at et meget stort flertal i folketinget slutter op om de forslag, regeringen her har lagt frem. Jeg tror, at den blødere igangsættelse af regionaliseringen og den forlængede moratorieordning i forbindelse med jobtilbudsplanen er fornuftige fremskridt, som vi har grund til at være glade for.

Glistrup (FP):

Hr. Holm havde tydeligvis ikke fået sit sædvanlige manuskript fra Socialdemokratiets Nyheds-Tjeneste om, hvad han skulle mene om arbejdsmarkedspolitiske forhold, og derfor fik vi ikke ret meget at vide om venstres synspunkter, eller hvad venstre får dikteret som synspunkter, i hr. Holms indlæg.

I stedet brugte han sin taletid til at fortælle, hvad han mente fremskridtspartiet mente, men det slap han nu ikke særlig godt fra. Han konkluderede i to punkter, og de var skrupforkerte begge to. Det første, hr. Holm sagde, var, at fremskridtspartiet ønsker centralisering af arbejdsformidlingen. Nej, vi ønsker afskaffelse af arbejdsformidlingen. Den arbejdsformidling, som vi fik indført i VKR-regeringens tid, er forkert. Vi skal have arbejdsformidlingen væk fra det offentlige; det er ikke et job for bureaukrater og for statsansatte at sørge for, at der kommer de rigtige mennesker på de rigtige arbejdspladser rundt omkring i landet.

Den anden konklusion, hr. Holm drog, var, at fremskridtspartiet ønskede jobtilskudsordningen udformet således, at man fik dem ind i den offentlige sektor. Nu håber jeg, hr. Holm har lyttet til sin minister og deraf lært – som ministeren helt rigtigt fremhævede, for han er ikke så dårlig som historiker – at fremskridtspartiet er imod denne jobtilskudsordning. Det, vi ønsker, er, at folk kan få job på ganske normal måde ved, at der kommer et sundt økonomisk klima for danske erhvervsvirksomheder, så at de kan

beskæftige den danske arbejdskraft, uden at staten på en måde, som er uliberal – det er måske et ord, som hr. Holm ikke forstår; men altså på en måde, der er socialistisk – skal til at blande sig i, hvordan man får folk anbragt i de forskellige job. Det må man gøre igennem herindefra at sørge for, at der er det fornødne sunde grundklima.

Så vrængede hr. Holm ad, at fremskridtspartiet fremsætter helt præcise, konkrete forslag, der viser, hvordan vi får dette sunde grundklima, hvordan vi ved at flytte om på 62 mia kr. i 1979, først og fremmest fra den offentlige sektor til den private sektor, opnår, at man kan komme frem til det resultat. Men det er nu engang nødvendigt med så kraftig en medicin, efter at hr. Holms parti igennem så mange år har været med til både på regeringsbænke og som altid villige forligspartnere at få socialistiske regeringer til at ødelægge den danske økonomi i en sådan grad, at vi er kommet frem til den lovgivning, der præger den nuværende arbejdsministers periode.

Når arbejdsministeren selv mente at kunne sige, at hans politik, som altså også finder udtryk i det foreliggende forslag, gik ud på forbedringer for de arbejdende mennesker, og at det derfor var negativt at stemme imod arbejdsministerens forslag, må jeg lige gøre arbejdsministeren opmærksom på, at vi aldrig har haft en regering, der har skabt så stor forøgelse af arbejdsløsheden på så kort tid. Vi har aldrig haft en regering, som har været med til – i hvert tilfælde her i efterkrigstiden – at udhule reallønnen på den måde, som man med momsforhøjelser og andre skatteforøgelser har udhulet reallønnen på; det har været en dyr regering for de arbejdende mennesker. Når regeringen har kunnet holde sig ved magten, er det, fordi den har den kraftige beherskelse af medierne, som også er den fulde forklaring på det, som arbejdsministeren nævnte om resultatet af Observaundersøgelsen, for selvfølgelig vil enhver, som ikke har fået korrekt underretning om efterlønsordningen, sige: efterløn er da en fremragende ting; det letter folks livsaften, fordi de på et tidligere tidspunkt, når de er nedslidte, kan få lejlighed til at forlade arbejdsmarkedet osv. Det er jo det, folk tror efterlønsordningen går ud på. De er slet ikke klar over, hvor urimelig den er, hvordan den er en forfølgelse af de ældre, hvordan det er

[Glistrup]

en undergravning af samfundet, hvordan det er en forøgelse af skattetrykket og dermed en forøgelse også af ungdomsarbejdsløsheden og de midaldrendes arbejdsløshed. Det er jo ikke gået op for folk. Jeg kan godt forstå, at arbejdsministeren hverken kan finde hoved eller hale på fremskridtspartiets arbejdsmarkedspolitik, for det kan man ikke, når man tænker i de lukkede cirkler, som arbejdsministerens forslag, både det, vi her har til behandling, og de øvrige, som han har fremsat for folketinget, er udtryk for, forslag, der i den grad virker i den stik forkerte retning: forøger arbejdsløsheden, undergraver real-lønnen, og det endda under vilkår, hvor staten gældsætter sig mere og mere indenlands og udenlands. Derfor opfattede jeg som et ridderlag, hvad arbejdsministeren sagde til mig.

Holm (V):

Hvis fremskridtspartiets ordfører havde hørt efter ved første behandling, ville hr. Glistrup have kendt venstres synspunkter. Det, forhandlingen her fortsat drejer sig om, er anden behandling af forslaget om en forlængelse af moratorieordningen og en decentralisering af arbejdsformidlingen, og her har jeg redegjort for konsekvenserne af fremskridtspartiets stemmeafgivning, når de anbefaler at stemme imod forslaget uden at stille ændringsforslag. Det, man stemmer for, vil være imod en decentral opbygning af arbejdsformidlingen, og man stemmer imod en ordning, der vil begrænse den offentlige andel af jobtilbuddene til fordel for den erhvervsmaessige beskæftigelse.

Hr. Glistrups tale drejede sig atter om alt muligt andet, men det er åbenbart ikke gået op for hr. Glistrup, hvad det er, der er til behandling i øjeblikket.

Jørgen Jensen (DKP):

Må jeg lige sige til det sidste: der er sikkert andre, der ikke er klar over, hvad vi diskuterer. Jeg må da ærlig talt erkende, at jeg ikke var af den overbevisning, at dette, at man forlænger moratorieordningen for dem under 60 år, giver mere arbejde. Det kunne man jo tro, når man hører arbejdsministeren spørge: hvad har de andre? Det, vi behandler i dag, er ændringsforslag til en lovgivning, som betyder, at mennesker under 60 år

kan få understøttelse i en længere periode. Det giver ikke mere arbejde. Det, der er peget på, er, at det er urimeligt, at mennesker over 60 år ikke får samme ordning, og det er det, vi behandler i dag. For ellers kunne jeg godt sige, at det er jo ikke så længe siden, vi fremsatte et forslag her i folketinget, som kunne sikre beskæftigelse til mere end 100.000. Da havde arbejdsministeren ikke ret mange andre indvendinger, end at det ikke var så mange kvinder, der kom i arbejde, men det er jo ikke det, vi behandler nu.

Det, vi behandler nu og her, er et spørgsmål om, hvilken begrundelse der egentlig er for, at de over 60 år ikke får den samme mulighed. Det er jo rigtigt, at der er en efterlønsordning, de kan tage, men det er lige så rigtigt, at mange af dem, der har gået langtidsledige, går ned på 80 pct. Jeg er fuldt klar over, at der er mange, for hvem den efterlønsordning er et gode. De, der er hårdest ramt, er dem fra 60 til 63 år, og det er netop dem, vi skal tage stilling til her og nu, og dem har man ikke meget tilovers for. Jeg sagde før, at det koster 35 mill. kr. efter arbejdsministerens beregninger. Jeg tror, det tal er for højt, og jeg har ikke fået nogen saglig begrundelse for det.

Må jeg så sige angående spørgsmålet om vor stilling til nogle af de andre ting, f. eks. arbejdsmiljøloven: Nu er det så heldigt, at I skal have kongres i socialdemokratiet her på lørdag-søndag. Prøv at læse det igennem, som I selv foreslår som arbejdsprogram for arbejdsmarkedsslovgivningen. Så vil I bl. a. se, at de ændringsforslag, vi stillede dengang, omtrent ordret er det, som I nu foreslår. Der havde været mulighed for at få det ind i arbejdsmiljøloven, hvis I havde villet. Der havde også været mulighed for at ændre det for dem over 60 år, hvis det var det, socialdemokratiet ville.

Hvad angår spørgsmålet om efterløn, var det, jeg dengang pegede på, at det efterlønsforslag, der blev gennemført, ikke var i overensstemmelse med det, som fagbevægelsen havde krævet, og at man kunne have sikret en større grad af frivillighed, at folk kunne gå ind og ud i ordningen. Det havde der været flertal for her i salen, hvis socialdemokratiet havde villet, men de ville ikke, og det er kendsgerningerne.

Hvad angår bedriftssundhedstjenesten, synes jeg, der har været mange ting allerede

[Jørgen Jensen]

nu, i den korte tid den har virket, som understreger, at det havde været rigtigt at ændre den i den retning, som vi pegede på gennem ændringsforslag.

Hvad angår jobtilbudsordningen, var der to spørgsmål, for det første spørgsmålet om at komme uden om 26 ugers reglen ved at sige til mennesker, at de kunne gå på kursus eller de kunne gå som føl ved siden af andre på arbejdsmarkedet og dermed ikke falde for 26 ugers reglen, for det andet den mulighed, at arbejdsgiverne sorterede arbejdskraften. Det er derfor, vi ikke ville stemme for det.

Derfor har vi til alle de lovforslag, der har været fremme, stillet de ændringsforslag, som kunne have forbedret dem til fordel for arbejderparten, og der havde været reelle muligheder for at få de ændringer igennem, hvis socialdemokratiet ville, men det ville man altså ikke.

Helt konkret drejer det sig altså nu alene om en forlængelse af moratorieordningen, og den støtter vi. Vi vil også stemme for lovforslaget ved tredje behandling, selv om man forkaster det rimelige ændringsforslag. Men der var mulighed for at give også folk over 60 år en længere periode, således at de virkelig fik en reel chance for at få et jobtilbud. Det vil man altså ikke give dem, uden nogen som helst saglig begrundelse andet end den, at det skal vi gøre.

Kurt Hansen (VS):

Det er ret fantastisk: arbejdsministeren og den socialdemokratiske ordfører diskuterer alle dele af arbejdsmarkedspolitikken, forsøger at snakke sig bort fra det, der er realiteten i den behandling, vi har her, forsøger at snakke sig bort fra, at de om et øjeblik vil stemme på en sådan måde, at 6.500 langtidsarbejdsløse ikke får en reel valgmulighed, ikke får den mulighed, som arbejdsministeren gentagne gange heroppe fra talerstolen og senest ved førstebehandlingen af dette lovforslag har lovet disse mennesker. Det fremgår med al ønskelig tydelighed.

Må jeg sige til arbejdsministeren, at når jeg har talt om kynisme, er det i forbindelse med en reel udstødning, i forbindelse med situationer, hvor man ikke giver de arbejdsløse – og i dette tilfælde de langtidsarbejdsløse over 60 år – en reel valgmulighed. Det var noget lignende, der skete for godt og vel et

år siden, da de 1.000–1.500 blev hevet ud af arbejdsmarkedet. Det er det, der er ved at ske her igen.

Jeg vil ikke påstå, at det drejer sig om 6.500, som gerne vil have arbejde, og som bare ikke kan få det, men hverken arbejdsministeren eller andre er klar over, hvor stor en del af disse mennesker der reelt ønsker at få et jobtilbud; det aner arbejdsministeren ikke noget om. Arbejdsministeren har udsendt et cirkulære til arbejdsformidlingskontorerne, som jeg citerede før, og af dette cirkulære fremgår det klart, at de ældre langtidsarbejdsløse kun kan få overskydende jobtilbud. Den lovgivning, vi er i gang med at ekspedere nu, er alene lavet, fordi man kun har kunnet skaffe ca. 10 pct. af det antal job, som er nødvendigt for at give alle under 60 år det jobtilbud, som de har krav på ifølge anden lovgivning. Det er derfor, der simpelt hen ikke er tale om nogen form for reel frivillighed, og arbejdsformidlingskontorerne vil naturligvis administrere lovgivningen om jobtilbud ud fra de cirkulærer, som er udsendt fra arbejdsdirektoratet; det er da ganske oplagt.

Hvis ministeren mener noget med det, han har stået og sagt om, at de ældre også skal have nogle reelle muligheder, var det så ikke en idé simpelt hen at trække dette cirkulære tilbage og sende et andet cirkulære ud – hvis man ikke vil stemme for det ændringsforslag, VS har stillet – et andet cirkulære, hvoraf det fremgår, at de ældre langtidsarbejdsløse klart skal have førsteet til de job, som skal administreres efter denne tilskudsordning. Det ville være det mest rimelige.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr. Holms angreb på fremskridtspartiet var nu blevet reduceret til, at han syntes, det var forkert, vi ikke havde ladet vores synspunkter udkrystallisere i form af ændringsforslag til ministerens lovforslag. Det skal jeg såmænd ikke bebrejde hr. Holm, for han er så ny herinde, og der er ikke noget mærkeligt i, at han ikke er klar over, at ændringsforslag, der er så vidtgående som fremskridtspartiets, nemlig at arbejdsformidlingen skal nedlægges og jobtilskudsordningen gøres overflødig, fordi arbejdsløsheden afskaffes ved sundt økonomisk grundklima, efter

[Glistrup]

grundloven ikke kan stilles til dette lovforslag. Derfor må hr. Holm styre sin lyst til at komme til at stemme ja til det i yderligere 9 dage, men torsdag i næste uge får hr. Holm rigelig lejlighed til at stemme ja til disse synspunkter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget

forkastedes, idet 52 stemte for, 93 imod.

Anden næstformand (Karlskov Jensen):

Efter anmodning skal jeg lade foretage delt afstemning over § 1, således at der først stemmes over indledningen og numrene 1-8 samt nr. 10, derefter over nr. 9.

§ 1, indledningen og numrene 1-8 samt nr. 10, vedtoges med 107 stemmer mod 39.

§ 1, nr. 9, vedtoges, idet 113 stemte for, 28 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

§ 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Karlskov Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om internationalt udviklingssamarbejde.

(Lovforslag nr. L 36. Fremsat 10/10 78. Første behandling 17/10 78. Betænkning 28/11 78).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Ib Christensen (DR):

Jeg skal kort meddele på retsforbundets vegne, at uagtet der er tale om erhvervsstøtte, vil vi støtte lovforslaget ved den sidste behandling og afstemning under indtryk af, at det er de politiske muligheder, der er, for at forøge vores u-landsbistand.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget om en ny affattelse af lovforslagets tekst og teksten i den nye aftattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Karlskov Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af:

Forslag til lov om forhøjelse af hædersgaver. (Lovforslag nr. L 13. Fremsat 5/10 78. Første behandling 13/10 78. Betænkning 30/11 78).

Der var stillet 9 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.